

Ἄμπεϊ Ρόουντ, Λονδίνο, Σεπτέμβριος 1988

ΣΚΕΦΤΟΜΟΥΝ πὼς ἡ Τζένιφερ Μορὸ μοῦ εἶχε ζητήσει νὰ μὴν περιγράψω ποτὲ τὴν ὁμορφιά της, οὔτε στὴν ἴδια οὔτε σὲ κανένα ἄλλο. Ὅταν τὴ ρώτησα γιατί με φίμωνε κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο, εἶπε: «Ἐπειδὴ ἐσὺ διαθέτεις μόνο παλιές λέξεις γιὰ νὰ με περιγράψεις». Αὐτὸ εἶχα στὸ νοῦ μου ὅταν πάτησα τὸ πόδι μου στὴ διάβαση πεζῶν με τὶς ἀσπρόμαυρες ραβδώσεις, ὅπου ὅλα τὰ ὀχήματα εἶναι ὑποχρεωμένα νὰ σταματοῦν ἐπιτόπου προκειμένου οἱ πεζοὶ νὰ διασχίσουν τὸ δρόμο. Ἐνα αὐτοκίνητο ἐρχόταν πρὸς τὸ μέρος μου ἀλλὰ δὲν σταμάτησε. Ἀναγκάστηκα νὰ τιναχτῶ πρὸς τὰ πίσω κι ἔπεσα με τὸ ἰσχίό βάζοντας τὰ χέρια μου γιὰ νὰ προστατευτῶ ἀπὸ τὴν πτώση. Τὸ αὐτοκίνητο ἀκίνητοποιήθηκε κι ἕνας τύπος κατέβασε τὸ τζάμι. Ἦταν γύρω στὰ ἐξήντα, γκριζὰ μαλλιά, σκοῦρα μάτια, λεπτὰ χεῖλη. Με ρώτησε ἂν ἤμουν καλά. Δὲν ἀπάντησα καὶ βγῆκε ἀπὸ τὸ αὐτοκίνητο.

«Σᾶς ζητῶ συγγνώμη», εἶπε. «Πατήσατε τὴν διάβαση κι ἔκοψα ταχύτητα, με πρόθεση νὰ σταματήσω, ἀλλὰ στὴ συνέχεια ἐσεῖς ἀλλάξατε γνώμη καὶ γυρίσατε πίσω στὸ κράσπεδο». Τὰ βλέφαρά του ἔτρεμαν στὶς ἄκρες τῶν ματιῶν. «Κι ἔπειτα ἐντελῶς ἀπροειδοποίητα ὀρμήσατε πάνω στὴν διάβαση».

Χαμογέλασα με την προσεκτική ανασύσταση της ιστορίας, ή αφήγηση ήταν σκανδαλωδώς ευνοϊκή για τον ίδιο. Έριξε μιὰ φευγαλέα ματιά στο αυτοκίνητό του για να τσεκάρει τις πιθανές ζημιές. Ό πλαϊνός καθρέφτης είχε γίνει κομμάτια. Τα λεπτά του χείλη μισάνοιξαν και αναστέναξε θλιμμένα, μουρμουρίζοντας πώς ο καθρέφτης ήταν ειδική παραγγελία από το Μιλάνο.

Έγώ δὲν είχα κλείσει μάτι όλη νύχτα γράφοντας μιὰ διάλεξη για την ψυχολογία τών άρσενικών τυράννων και είχα ξεκινήσει με τον Στάλιν που φλέρταρε τις γυναίκες πετώντας τους μπαλάκια από ψωμί πάνω από το τραπέζι. Οί σημειώσεις μου, πέντε περίπου σελίδες, είχαν πεταχτεί έξω από τη δερμάτινη τσάντα μου μαζί μ' ένα πακέτο προφυλακτικά. Άρχισα, άμήχανα, να τὰ μαζεύω. Ένα μικρό, επίπεδο, παραλληλόγραμμο αντικείμενο είχα πέσει στο δρόμο. Πρόσεξα πώς ο οδηγός είχε καρφώσει τὰ μάτια του στις άρθρώσεις τών δαχτύλων μου καθώς του τὸ έδινα. Τὸ ένιωσα ζεστό και παλλόμενο μέσα στην παλάμη μου. Δὲν ήταν δικό μου, συνεπώς θεώρησα πώς ανήκε σ' αυτόν. Αίμα κυλούσε κι έσταζε από τὰ δάχτυλά μου. Οί παλάμες μου είχαν γδαρθεί και είχα ένα κόψιμο στην άρθρωση του άριστερου μου χεριού. Τὸ πιπίλισα ένόσω εκείνος με παρακολουθοῦσε, όλοφάνερα αναστατωμένος.

«Θέλετε να σὰς πάω κάπου;»

«Είμαι έντάξει».

Προσφέρθηκε να με πάει σ' ένα φαρμακείο για να «περιποιηθοῦν τὸ τραῦμα μου», όπως τὸ έθεσε. Όταν κούνησα άρνητικά τὸ κεφάλι, άπλωσε τὸ χέρι του και

άγγιξε τὰ μαλλιά μου, κίνηση παραδόξως καταπραϋντική. Ρώτησε πῶς μὲ λένε.

«Σαοὺλ Ἄντλερ. Ξέρετε, δὲν εἶναι παρὰ μιὰ μικρὴ ἀμυχή. Ἔχω εὐαίσθητο δέρμα. Εὐκόλα ματώνω, δὲν εἶναι τίποτα τὸ σοβαρό».

Κρατοῦσε τὸν ἀριστερό του βραχίονα μ' ἓναν περιεργό τρόπο, ἀγκαλιάζοντάς τον μὲ τὸν δεξιό. Μάζεψα τὰ προφυλακτικά καὶ τὰ ἔβαλα γρήγορα στὴν τσέπη τοῦ σακακιοῦ μου. Ἄρχισε νὰ φυσάει. Τὰ φύλλα ποὺ εἶχαν στοιβαχτεῖ σὲ μικροὺς σωροὺς κάτω ἀπὸ τὰ δέντρα ἄρχισαν νὰ σκορπίζονται στὸ δρόμο. Ὁ ὀδηγὸς μοῦ εἶπε πῶς ἐκείνη τὴ μέρα εἶχε γίνει μιὰ ἐκτροπὴ τῆς κυκλοφορίας τῶν αὐτοκινήτων λόγω κάποιας διαδήλωσης στὸ Λονδίνο καὶ εἶχε προβληματιστεῖ γιὰ τὸ ἂν θὰ ἦταν κλειστὴ καὶ ἡ Ἄμπεϊ Ρόουντ. Ἡ παρακαμπτήριος διαδρομὴ δὲν εἶχε σαφὴ σηματοδότηση. Δὲν μποροῦσε νὰ καταλάβει τὸ λόγο ποὺ μπερδεύτηκε, ἐπειδὴ ἔπαιρνε συχνὰ αὐτὸν τὸ δρόμο γιὰ νὰ παρακολουθήσει τοὺς ἀγῶνες κρίκετ ἐδῶ κοντὰ, στὸ Lord's. Τὴν ὥρα ποὺ μιλοῦσε, κοίταζε τὸ παραλληλόγραμμο ἀντικείμενο μέσα στὸ χέρι του.

Τὸ ἀντικείμενο μιλοῦσε. Ἦταν βέβαιο πῶς μιὰ φωνὴ ἐρχόταν ἀπὸ ἐκεῖ μέσα, μιὰ ἀντρικὴ φωνή, θυμωμένη καὶ προσβλητικὴ. Κάναμε κι οἱ δυὸ πῶς δὲν ἀκούγαμε αὐτὰ ποὺ ἔλεγε.

Ἄντε γαμήσου σὲ μισῶ μὴ γυρίσεις σπίτι

«Πόσων χρονῶν εἶσαι, Σούρλ; Μπορεῖς νὰ μοῦ πεῖς ποῦ μένεις;»

Νομίζω πῶς τὸ παραλίγο τρακάρισμα εἶχε κατατρομάξει τὸν ὀδηγό.

“Όταν τοῦ εἶπα πῶς ἤμουν εἴκοσι ὀκτώ, δὲν μὲ πίστεψε καὶ ρώτησε ξανά τὴν ἡλικία μου. Ἦταν τόσο ἐπιτηδευμένος ὁ τρόπος ποὺ πρόφερε τὸ ὄνομά μου, σὰν νὰ εἶχε χωθεῖ ἓνα βότσαλο ἀνάμεσα στὸν οὐρανίσκο καὶ τὸ κάτω χεῖλος του. Τὰ ἀσημένια μαλλιά του ἦταν κολλημένα καὶ τραβηγμένα πρὸς τὰ πίσω μὲ κάποιον προῖον ποὺ τὰ ἔκανε νὰ γυαλίζουν.

Ρώτησα κι ἐγὼ μὲ τὴ σειρά μου τ’ ὄνομά του.

(«Βόλφγκανγκ»), μοῦ πέταξε πολὺ βιαστικά, σὰν νὰ μὴν ἤθελε νὰ τὸ καταγράψω.

(«Όπως ὁ Μότσαρτ»), εἶπα, κι ἔπειτα, σὰν παιδί ποὺ εἶχε πέσει ἀπὸ τὴν κούνια καὶ ἤθελε νὰ δείξει στὸν πατέρα του τὸ τραῦμα του, τοῦ ἔδειξα τὴν ἀμυχή στὴν ἄρθρωσή μου καὶ συνέχισα νὰ ἐπαναλαμβάνω πῶς δὲν ὑπῆρχε πρόβλημα. Ὁ ἀνήσυχος τόνος τῆς φωνῆς του εἶχε ἀρχίσει νὰ μ’ ἐπηρεάζει καὶ δάκρυσα. Ἦθελα νὰ φύγει καὶ νὰ μὲ ἀφήσει στὴν ἡσυχία μου. Ἴσως τὰ δάκρυα νὰ εἶχαν προκληθεῖ ἀπὸ τὸν πρόσφατο θάνατο τοῦ πατέρα μου, ἀν καὶ ὁ δικός μου πατέρας δὲν ἦταν περιποιημένος καὶ ἀριστοκρατικὸς ὅσο ὁ ἀπαστράπτων, γκριζομάλλης Βόλφγκανγκ. Προκειμένου νὰ ἐπισπεύσω τὴν ἀναχώρησή του, τοῦ εἶπα πῶς ἀνὰ πᾶσα στιγμή θὰ ἐρχόταν τὸ κορίτσι μου γιὰ νὰ μὲ φωτογραφίσει ἐνῶ θὰ διέσχιζα τὴ διάβαση ὅπως στὴ φωτογραφία τοῦ ἄλμπουμ τῶν Μπίτλς.

«Ποιὸ ἄλμπουμ εἶναι αὐτό, Σούρλ;»

«Τὸ *Abbey Road*. Τὸ ξέρουν οἱ πάντες. Ποῦ ζεῖς, Βόλφγκανγκ;»

Γέλασε ἀλλὰ φάνηκε λίγο λυπημένος. Ἴσως ἐξαιτίας τῶν προσβλητικῶν φράσεων ποὺ ἀκούγονταν ἀπὸ τὸ παλλόμενο ἀντικείμενο μέσα στὸ χέρι του.

«Και πόσων χρονῶν εἶναι τὸ κορίτσι σου;»

«Εἴκοσι τριῶν. Στὴν πραγματικότητα, τὸ *Abbey Road* ἦταν τὸ τελευταῖο ἄλμπουμ ποὺ ἠχογράφησαν μαζί οἱ Μπίτλς, στὰ στούντιο τῆς EMI, ποὺ εἶναι λίγο πιὸ πέρα». Ἐδειξα ἓνα μεγάλο λευκὸ κτήριο στὴν ἄλλη πλευρὰ τοῦ δρόμου.

«Αὐτὸ τὸ γνωρίζω, φυσικά», εἶπε σκυθρωπά. «Εἶναι σχεδὸν ἐξίσου διάσημο μὲ τὰ Ἀνάκτορα τοῦ Μπάκιγγαμ». Ἐπέστρεψε στὸ αὐτοκίνητό του, μурμουρίζοντας: «Νὰ προσέχεις, Σούρλ. Εἶσαι τυχερὸς νὰ ἔχεις ἓνα τόσο νέο κορίτσι. Ἐπὶ τῆ εὐκαιρία, μὲ τί ἀσχολεῖσαι;»

Τὰ σχόλιά του καὶ οἱ ἐρωτήσεις του εἶχαν ἀρχίσει νὰ μ' ἐκνευρίζουν — ὅπως καὶ ὁ τρόπος ποὺ ἀναστέναζε, σὰν νὰ βαστούσε ὅλο τὸ βᾶρος τοῦ κόσμου στὴν πλάτη του, πάνω στὸ μπῆζ κασμιρένιο παλτό του. Ἀποφάσισα νὰ μὴν ἀποκαλύψω πὼς ἤμουν ἱστορικὸς καὶ πὼς τὸ ἀντικείμενό μου ἦταν ἡ κομμουνιστικὴ Ἀνατολικὴ Εὐρώπη.

Ἀνακουφίστηκα ὅταν ἄκουσα τὴ μηχανή του νὰ βρῶχᾶται ξανά, ἐνῶ ἐγὼ ὀπισθοχωροῦσα πρὸς τὸ πεζοδρόμιο.

Δεδομένου ὅτι αὐτὸς ἦταν ποὺ παραλίγο νὰ μὲ χτυπήσει, αὐτὸς ἦταν ποὺ θὰ ἔπρεπε νὰ προσέχει. Σήκωσα τὸ χέρι καὶ τὸν χαιρέτησα, ἀλλὰ δὲν ἀνταπέδωσε τὸ χαιρετισμό. Ὅσο γιὰ τὸ νεαρὸ κορίτσι μου, δὲν ἤμουν πάνω ἀπὸ πέντε χρόνια μεγαλύτερος ἀπὸ τὴν Τζένιφερ, ὁπότε τί ἦταν αὐτὰ ποὺ ἔλεγε; Καὶ γιὰ ποιό λόγο ἤθελε νὰ μάθει τὴν ἡλικία της; Ἡ μὲ τί «ἀσχολοῦμαι».

Τέλος πάντων. Κοίταξα τίς σημειώσεις ποὺ κρατοῦσα στὸ χέρι μου (τὸ ὁποῖο συνέχιζε νὰ αἰμορραγεῖ), ὅπου

είχα καταγράψει ότι ο πατέρας του Στάλιν ήταν αλκοολικός και βάνουσος με την οικογένειά του. Η μητέρα του Στάλιν είχε γράψει τον γιό της τον Ίωσήφ σε μια έλληνική ορθόδοξη ιερατική σχολή για να τον προστατεύσει από την όργη του πατέρα του, αφότου εκείνος είχε αποπειραθεί να τη στραγγαλίσει. Δεν μπορούσα να βγάλω εύκολα τὰ γράμματά μου, αλλά είχα υπογραμμίσει ότι ο Στάλιν τιμωρούσε τους ανθρώπους τόσο για τις άσυνείδητες άμαρτίες τους όσο και για τις συνειδητές — όπως, για παράδειγμα, τις έγκληματικές σκέψεις ενάντια στο κόμμα.

Τὸ ἀριστερὸ ἰσχίό μου ἄρχισε νὰ μὲ πονάει.

Νὰ προσέχεις, Σούρλ. Εὐχαριστῶ γιατὴ συμβουλή, Βόλφγκανγκ.

Στράφηκα πάλι στις σημειώσεις μου, πού τώρα είχαν λερωθεί με τὸ αἷμα πὸ ἔτρεχε ἀπὸ τὴν ἄρθρωση τοῦ δαχτύλου μου. Ὁ Ίωσήφ Στάλιν (αὐτὸ τὸ εἶχα γράψει ἄργὰ τὴ νύχτα) πάντα ἀπολάμβανε νὰ τιμωρεῖ κάποιον. Τρομοκρατοῦσε ἀκόμα καὶ τὸν ἴδιο του τὸν γιό — τόσο βάνουσα, πὸ τὸν ἔκανε νὰ αὐτοπυροβοληθεῖ. Ἡ σύζυγός του, ἐπίσης, αὐτοπυροβολήθηκε, με περισσότερη ἐπιτυχία ἀπ' ὅ,τι ὁ γιός της, ὁ ὁποῖος, ἀντιθέτως, ἐπέζησε καὶ ἔγινε κατ' ἐπανάληψη στόχος τοῦ πατέρα του. Ὁ δικός μου πατέρας δὲν ἦταν ἰδιαίτερα βάνουσος. Αὐτὸ τὸ παραχώρησε στὸν ἀδελφό μου, τὸν Μάθιου, ὁ ὁποῖος ἦταν πάντα πρόθυμος νὰ ἐπιδείξει λίγη βανουσύτητα. Ὅπως καὶ ὁ Στάλιν, ὁ Μάθιου καταδίωκε τὴν οικογένειά του, ἢ φρόντιζε νὰ κάνει τὴ ζωὴ τους τόσο ἀφόρητη ὥστε νὰ καταδιώκουν οἱ ἴδιοι τὸν ἑαυτὸ τους.

Κάθισα στο τοιχάκι έξω από τὰ στούντιο τῆς EMI καὶ περίμενα νὰ ἔρθει ἡ Τζένιφερ. Σὲ τρεῖς μέρες θὰ ἔφρουγα γιὰ τὴν Ἀνατολικὴ Γερμανία, τὴ Λαοκρατικὴ Δημοκρατία τῆς Γερμανίας, προκειμένου νὰ ἐρευνήσω τὴν πολιτιστικὴ ἀντίσταση στὴν ἄνοδο τοῦ φασισμοῦ τὴ δεκαετία τοῦ '30 στὸ Πανεπιστήμιο Χούμπολτ. Παρότι τὰ γερμανικά μου ἦταν ἄπταιστα σχεδόν, μοῦ εἶχαν παραχωρήσει ἕναν μεταφραστή. Τὸ ὄνομά του ἦταν Βάλτερ Μίλερ. Θὰ ἔμενα δυὸ βδομάδες στὸ Ἀνατολικὸ Βερολίνο μὲ τὴ μητέρα καὶ τὴν ἀδελφὴ του, ποὺ μοῦ πρόσφεραν ἕνα δωμάτιο στὸ διαμέρισμά τους, σὲ μιὰ πολυκατοικία κοντὰ στὸ πανεπιστήμιο. Ὁ Βάλτερ Μίλερ ἦταν ἐν μέρει ὁ λόγος ποὺ παραλίγο νὰ μὲ χτυπήσει τὸ αὐτοκίνητο στὴ διάβαση πεζῶν. Μοῦ εἶχε γράψει πῶς ἡ ἀδελφὴ του, ποὺ τὴν ἔλεγαν Κάτριν —ἀλλὰ ἡ οἰκογένεια τὴ φώναζε Λούνα—, ἦταν μεγάλη θαυμάστρια τῶν Μπίτλς. Ἀπὸ τὴ δεκαετία τοῦ '70, τὰ ἄλμπουμ τῶν Μπίτλς καὶ τοῦ Μπόμπ Ντίλαν κυκλοφοροῦσαν ἐλεύθερα στὴ ΛΔΓ, ὅχι ὅπως τὴ δεκαετία τοῦ '50 καὶ τοῦ '60, ὅπου τὸ κυβερνῶν σοσιαλιστικὸ κόμμα τῆς Γερμανίας θεωροῦσε τὴν πὸπ μουσικὴ ἕνα πολιτιστικὸ ὄπλο διαφθορᾶς τῆς νεολαίας. Οἱ ἀξιωματοῦχοι ἦταν ὑποχρεωμένοι νὰ μελετοῦν ὅλους τοὺς στίχους πρὶν ἀπὸ τὴν κυκλοφορία τῶν ἄλμπουμ.

Ναὶ ναὶ ναί. Τί θὰ μποροῦσε νὰ σημαίνει αὐτό; Σὲ τί μπορεῖ νὰ ἔλεγαν ναί;

Ἦταν ἰδέα τῆς Τζένιφερ νὰ μὲ φωτογραφίσει στὴ διάβαση τῆς Ἀμπεϊ Ρόουντ ὥστε νὰ πάω τὴ φωτογραφία

στή Λούνα. Τὴν προηγούμενη βδομάδα μοῦ εἶχε ζητήσει νὰ τῆς ἐξηγήσω ὅλη τὴν κατάσταση στὴ ΛΔΓ, ἀλλὰ εἶχε ἀποσπαστεῖ ἢ προσοχή μου. Καραμελώναμε φιστίκια στὴν κουζίνα τοῦ σπιτιοῦ τῆς ἐκείνη τὴν ὥρα κι ἐγὼ καψάλιζα τὴ ζάχαρη. Ἦταν μιὰ περίπλοκη συνταγή, ἔπρεπε νὰ προσθέσουμε τὰ φιστίκια μέσα στὸ σιρόπι ποὺ ἔβραζε καὶ στὴ συνέχεια νὰ τὰ βάλουμε στὸ φούρνο. Ἡ Τζένιφερ δὲν μποροῦσε νὰ καταλάβει πῶς ἦταν δυνατὸν οἱ πολῖτες μιᾶς ὀλόκληρης χώρας νὰ εἶναι περιορισμένοι πίσω ἀπὸ ἓναν τοῖχο καὶ νὰ μὴν τοὺς ἐπιτρέπεται νὰ φύγουν. Κι ἐνὸς ἐγὼ χτυπιόμουν γιὰ νὰ τῆς ἐξηγήσω πῶς ἡ Γερμανία κατέληξε νὰ εἶναι ἰδεολογικὰ ἀλλὰ καὶ οὐσιαστικὰ χωρισμένη σὲ δύο διαφορετικὲς χῶρες μὲ ἓναν τοῖχο, κομμουνιστικὴ στὰ ἀνατολικὰ, καπιταλιστικὴ στὰ δυτικὰ, καὶ ὅτι οἱ κομμουνιστικὲς ἀρχὲς ἀποκαλοῦσαν τὸ Τεῖχος «ἀντιφασιστικὸ προστατευτικὸ προμαχῶνα», τὰ δάχτυλά τῆς εἶχαν γλιστρήσει κάτω ἀπὸ τὴ ζώνη τοῦ τζίν μου. Ἐγὼ καψάλιζα τὴ ζάχαρη καὶ ἡ Τζένιφερ δὲν πρόσεχε ἰδιαίτερα ὅσα τῆς ἔλεγα. Εἶχαμε καὶ οἱ δυὸ χάσει τὸ ἐνδιαφέρον μας γιὰ τὴ Λαοκρατικὴ Δημοκρατία τῆς Γερμανίας.

Τὴν εἶδα νὰ ἔρχεται πρὸς τὸ μέρος μου κουβαλώνοντας μιὰ μικρὴ ἀλουμινένια σκάλα στὸν ὄμο. Φοροῦσε τὸ σοβιετικὸ ἀεροπορικὸ πηλήκιο ποὺ τῆς εἶχα ἀγοράσει στὰ παλιατζίδικα τῆς Πορτομπέλο Ρόουντ. Τὴ φίλησα καὶ τῆς εἶπα στὰ γρήγορα τί εἶχε συμβεῖ. Ἡ Τζένιφερ ἦταν ἐν μέσω προετοιμασιῶν γιὰ τὴ δικὴ τῆς ἔκθεση φωτογραφίας στὴ σχολή, ἀλλὰ θὰ διέθετε τὸ ἀπόγευμά τῆς γιὰ «τὴ λήψη μερικῶν φωτογραφιῶν», ὅπως εἶχε πεῖ.

Μια φωτογραφική κάμερα ήταν περασμένη στη δερμάτινη ζώνη της και μια δεύτερη κρεμασμένη στο λαιμό της. Δεν της αποκάλυψα λεπτομέρειες για το παραλίγο άτύχημά μου, αλλά πρόσεξε την άμυχή στο δάχτυλό μου. «Έχεις ευαίσθητο δέρμα», είπε. Τη ρώτησα το λόγο που κουβαλούσε τη σκάλα. Μοῦ εξήγησε ὅτι ἔτσι εἶχε τραβηχτεῖ ἡ αὐθεντική φωτογραφία με τοὺς Μπίτλς στὴ διάβαση τῆς Ἄμπεϊ Ρόουντ τὸν Αὐγούστο τοῦ 1969 στὶς 11:30 π.μ. Ὁ Ἰεν ΜακΜίλαν, ὁ φωτογράφος, εἶχε τοποθετήσει τὴ σκάλα στὴν ἄκρη τῆς διαβάσης, ἐνῶ ἓνας ἀστυνομικὸς πληρώθηκε γιὰ νὰ ρυθμίζει τὴν κυκλοφορία. Τοῦ παραχώρησαν δέκα λεπτά γιὰ νὰ τραβήξει τὴ φωτογραφία. Ἀλλὰ καθὼς ἐγὼ δὲν ἤμουν κάποιος διάσημος, δὲν μπορούσαμε νὰ ζητήσουμε ἀπὸ τὴν ἀστυνομία νὰ μᾶς παραχωρήσουν οὔτε πέντε λεπτά, γι' αὐτὸ ἤμασταν ὑποχρεωμένοι νὰ βιαστοῦμε.

«Νομίζω πὼς λόγω μιᾶς παράκαμψης, ἡ Ἄμπεϊ Ρόουντ εἶναι κλειστὴ σήμερα».

Τὴν ὥρα πὺ τὸ ἔλεγα αὐτό, τρία αὐτοκίνητα πέρασαν βολίδα, ἀκολουθούμενα ἀπὸ ἓνα μαῦρο ταξί, μιὰ μοτοσυκλέτα, δυὸ ποδήλατα κι ἓνα φορτηγὸ φορτωμένο με μανδέρια.

«Ναί, Σαούλ, ὅπωςδήποτε, εἶναι κλειστὴ», εἶπε ἐκείνη, πασπατεύοντας νευρικά τὴν κάμερά της.

«Νομίζω πὼς μοιάζεις περισσότερο με τὸν Μικ Ρόνσον παρὰ με κάποιον ἀπὸ τοὺς Μπίτλς, ἂν καὶ τὰ δικά σου μαλλιά εἶναι μαῦρα καὶ τοῦ Μάικ ξανθά».

Πράγματι τὰ μαλλιά μου ἔφταναν μέχρι τοὺς ὤμους καὶ ἡ Τζένιφερ μοῦ τὰ εἶχε κόψει πρὶν ἀπὸ δύο μέρες στὸ στίλ τοῦ Μίκ, τοῦ πρώτου κιθαρίστα τοῦ Μπάουι.

Καμάρωνε κρυφά για τή ρόκ στάρ ἐμφάνισή μου, ὅπως ἔλεγε, κι ἀγαποῦσε τὸ κορμί μου περισσότερο ἀπ' ὅσο τ' ἀγαποῦσα ἐγώ, κι αὐτὸ μ' ἔκανε νὰ τὴν ἀγαπήσω.

Ὅταν ἄδειασε ὁ δρόμος, ἔστησε τὴ σκάλα στὸ σημεῖο πὺ ὁ Βόλφγκανγκ ὑποτίθεται πὺς ἔπρεπε νὰ εἶχε φρενάρεϊ τὸ αὐτοκίνητό του. Καθὼς ἀνέβαινε στὴ σκάλα καὶ ρύθμιζε τὴ μηχανή της, μοῦ ἔδινε φωναχτὰ ὀδηγίες: «Βάλε τὰ χέρια σου στὶς τσέπες τοῦ σακακιοῦ σου! Κοίτα κάτω! Κοίτα εὐθεῖα μπροστά! Ὅκεί, τώρα προχώρα! Μεγαλύτερα βήματα! Πᾶμε!» Δύο αὐτοκίνητα σταμάτησαν, ἀλλὰ ἐκείνη σήκωσε ψηλὰ τὸ χέρι της γιὰ νὰ μείνουν ἐκεῖ ὅσο ἔβαζε καινούργιο φιλμ στὴ μηχανή. Ὅταν τὰ αὐτοκίνητα ἄρχισαν νὰ κορνάρουν, ὑποκλίθηκε ἐπιδεικτικὰ ἀπὸ τὴν κορυφὴ τῆς σκάλας.

Γιὰ νὰ εὐχαριστήσω τὴν Τζένιφερ γιὰ τὸ χρόνο ποὺ μοῦ διέθεσε, ἀγόρασα ἕξι στρείδια ἀπὸ τὸ ἰχθυοπωλεῖο καὶ ἓνα μπουκάλι λευκὸ ξηρὸ κρασί. Περάσαμε τὶς δυὸ ἐπομενες ὥρες στὸ κρεβάτι τῆς, ἐνῶ οἱ δύο συγκατόικοί τῆς, ἡ Σάνβι καὶ ἡ Κλόντια, εἶχαν βγεῖ. Ἦταν ἓνα μικρὸ, σκοτεινὸ ὑπόγειο διαμέρισμα, ὅμως ὅλες τους ἀπολάμβαναν νὰ μένουν ἐκεῖ κι ἔδειχνε πὼς τὰ πηγαιναν καλά. Ἡ Κλόντια ἦταν μιὰ βίγκαν ποὺ πάντα ἔβαζε κάποιου εἴδους φύκια νὰ μουλιάζουν σ' ἓνα δοχεῖο μὲ νερὸ στὴν κουζίνα.

“Ὅταν φιληθήκαμε καὶ πέσαμε μὲ τὰ ροῦχα στὸ κρεβάτι, τὸ πληθῆμι τῆς ἔπεφτε συνεχῶς πάνω στὰ μάτια, κι αὐτὸ μὲ ἄναβε τρομερά. Κάθε λίγο γαλάζιες ἀστραπὲς σπίθιζαν μέσα στὸ κεφάλι μου, ἀλλὰ δὲν εἶπα τίποτα στὴν Τζένιφερ, ποὺ ἔπαιζε μὲ τὸ κολιὲ μὲ τὰ μαργαριτάρια ποὺ πάντα φοροῦσα στὸ λαιμὸ μου. Ὅταν ἔβγαλα τελικὰ τὸ παντελόνι μου, πρόσεξε πὼς εἶχα μιὰ μεγάλη μελανιὰ στὸ δεξιὸ ἰσχίον καὶ τὰ δυὸ γόνατά μου ἦταν γδαρμένα καὶ αἱμορραγοῦσαν.

«Μπορεῖς νὰ μοῦ πεῖς τί ἀκριβῶς συνέβη, Σαούλ;»

Τῆς εἶπα περισσότερες λεπτομέρειες γιὰ τὸ παραλίγο ἀτύχημα μὲ τὸ αὐτοκίνητο μερικὰ λεπτὰ πρὶν ἔρθει καὶ γιὰ τὴν ἀμηχανία μου καθὼς μάζευα τὸ πακέτο μὲ τὰ προφυλακτικά. Γέλασε, ρούφηξε ἓνα στρείδι καὶ πέταξε τὸ κέλυφος στὸ πάτωμα.

«Ἐπρεπε νὰ ψάχναμε γιὰ μαργαριτάρια μέσα σ' αὐτὰ τὰ στρείδια», εἶπε. «Μπορεῖ νὰ σοῦ φτιάχναμε ἕνα ἀκόμα κολιέ».

Ἦθελε νὰ μάθει τὸ λόγο ποὺ ἤμουν τόσο ἐνθουσιασμένος μὲ τὸ ταξίδι μου στὴν Ἀνατολικὴ Γερμανία, τὴν ὥρα ποὺ οἱ πολίτες τῆς ἦταν περιορισμένοι πίσω ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ τεῖχος καὶ ἡ Στάζι κατασκόπευε τοὺς πάντες. Ἴσως δὲν ἦταν καὶ τόσο ἀσφαλὲς μέρος γιὰ νὰ πάω. Γιατί δὲν ἔκανα τὴν ἔρευνά μου στὸ Δυτικὸ Βερολίνο, ὥστε νὰ μπορέσει νὰ μ' ἐπισκεφτεῖ κι ἐκεῖνη, νὰ πᾶμε σὲ συναυλίες καὶ νὰ πιοῦμε φτηνὴ μπίρα;

Δὲν εἶμαι σίγουρος ἂν ἡ Τζένιφερ πίστευε πῶς ἤμουν στ' ἀλήθεια ἀκαδημαϊκὸς καὶ ὄχι ρὸκ στάρ.

«Τὰ μάτια σου εἶναι τόσο γαλάζια», εἶπε, ἀνέβηκε πάνω μου καὶ κάθισε μὲ τὰ πόδια ἀνοιχτὰ πάνω στὴ λεκάνη μου. «Εἶναι σπάνιο νὰ ἔχει κανεὶς κατάμαυρα μαλλιά καὶ τόσο ἔντονα γαλάζια μάτια. Εἶσαι πολὺ πιὸ ὠραῖος ἀπὸ μένα. Θέλω τὸν ποῦτσο σου μέσα μου συνεχῶς. Ὅλοι εἶναι τρομοκρατημένοι στὴ ΛΔΓ, ἔτσι δὲν εἶναι; Δὲν μπορῶ νὰ καταλάβω πῶς γίνεται οἱ κάτοικοι μιᾶς ὀλόκληρης χώρας νὰ εἶναι ἀμπαρωμένοι πίσω ἀπὸ ἕνα τεῖχος καὶ νὰ μὴν μποροῦν νὰ φύγουν».

Μύριζα ἀκόμα τὴ γλυκιὰ μυρωδιὰ ἀπὸ τὸ αἰθέριο ἔλαιο ἰλάνγκ-ιλάνγκ ποὺ πάντα περνοῦσε στὰ μαλλιά τῆς ὅταν τὰ χτένιζε πρὶν χωθεῖ στὴ μικρὴ σάουνα ποὺ ὑπῆρχε στὸ ὑπόγειο διαμέρισμα τῆς Χάμιλτον Τέρες. Κάποια βράδια, ὅταν γύριζα ἀπὸ τὴ δουλειά, τὴν ἀκουγα νὰ μιλάει μὲ τὴν Κλόντια καὶ τὴ Σάνβι μέσα στὴ σάουνα, ἐνῶ ἐγὼ βαθμολογοῦσα τὶς ἐργασίες τῶν φοιτητῶν μου στὸ τραπέζι τῆς κουζίνας. Ὅταν τελικὰ ἡ

Τζένιφερ ἔβγαине ἀπὸ τὴ σάουνα, κάποιες φορὲς μετὰ ἀπὸ μιὰ ὥρα, γυμνὴ καὶ ἀλειμμένη μὲ τὸ χειροποίητο ἔλαιο ἰλάνγκ-ἰλάνγκ, μὲ βασάνιζε πότε ἀποφεύγοντας τὶς ἐκδηλώσεις ἀγάπης, πότε βράζοντας χαμομήλι καὶ πότε βουτυρώνοντας ἓνα κρακεράκι, πρὶν μοῦ ὀρμήσει. Δὲν θὰ μπορούσα νὰ ὄνειρευτῶ πιὸ σαγηνευτικὴ πλανεύτρα, ἰκανὴ νὰ μὲ ἀποσπάσει ἀπὸ τὴ διόρθωση μιᾶς ἐργασίας ὅπου ὁ χειρότερος φοιτητῆς μου κατέληγε ἀποδίδοντας ἓνα ἀπὸ τὰ πιὸ γνωστὰ ἀποφθέγματα τοῦ κόσμου σὲ λάθος συγγραφέα.

«Οἱ προλετάριοι δὲν ἔχουν νὰ χάσουν τίποτα ἐκτὸς ἀπὸ τὶς ἀλυσίδες τους. Ἔχουν ὅμως νὰ κερδίσουν ἓναν κόσμον ὀλόκληρο».

Ἔσβησα τὸ Λέον Τρότσκι καὶ ἔγραψα Κάρλ Μάρξ.

Ἦξερα πὼς τὸ κορμί μου ἐρέθιζε τὴν Τζένιφερ, ἀλλὰ εἶχα τὴν ἐντύπωση (τὴν ὥρα πού ὀδηγοῦσε τὰ δάχτυλά μου στὰ σημεῖα πού τὴ διέγειραν περισσότερο) πὼς δὲν τὴν ἐνδιέφερε ἰδιαίτερα τὸ μυαλό μου. Ἄρχισε νὰ μοῦ λέει πὼς καλλιτέχνες ὅπως ἡ Κλόντ Κὰν καὶ ἡ Σίντι Σέρμαν εἶχαν πολὺ μεγαλύτερη βαρύτητα γιὰ κείνη ἀπ' ὅτι ὁ Στάλιν καὶ ὁ Ἔριχ Χόνεκερ («Ὅχι», εἶπε, «ἐκεῖ, ἐκεῖ»), καὶ τὴν ἔνωσα νὰ τελειώνει), κι ἀμέσως μετὰ ξάπλωσε δίπλα μου (ἐνῶ ἐγὼ ὀδηγοῦσα τὰ δάχτυλά της στὰ δικά μου εὐαίσθητα σημεῖα) καὶ μοῦ ἐξηγοῦσε τὸ λόγο πού προτιμοῦσε τὴ Σίλβια Πλάθ ἀπὸ τὸν Κάρλ Μάρξ, ἂν καὶ τῆς ἄρεσε ἐκείνη ἢ φράση στὸ *Κομμουνιστικὸ Μανιφέστο* γιὰ τὸ φάντασμα πού στοιχειώνει τὴν Εὐρώπη. («Ἐννοῶ» —τώρα μιλοῦσε ψιθυριστὰ— «ὅτι συνήθως ἓνα φάντασμα στοιχειώνει ἓνα σπίτι ἢ ἓνα κά-

στρο, ἀλλὰ τὸ φάντασμα τοῦ Μάρξ στοίχειωνε μιὰ ὀλόκληρη ἤπειρο. Ἴσως τὸ φάντασμα νὰ στεκόταν κάτω ἀπὸ τὴ Φοντάννα ντὶ Τρέβι στὴ Ρώμη γιὰ νὰ δροσιστεῖ ἀπὸ τὸ μόχθο τοῦ κυνηγιοῦ, ἢ μπορεῖ νὰ ψώνιζε κάποιον κόσμημα στὰ καταστήματα Versace στὸ Μιλάνο, ἢ νὰ παρακολουθοῦσε κάποια συναυλία τῆς Νίκο». Ἀλήθεια, ἤξερα πὼς τὸ πραγματικὸ ὄνομα τῆς Νίκο ἦταν Κρίστα (δὲν εἶχα καμία περιέργεια νὰ τὸ μάθω ἐκείνη τὴ στιγμή) καὶ πὼς τὴ Νίκο/Κρίστα, ποὺ γεννήθηκε στὴν Κολωνία, τὴ στοίχειωναν σ' ὅλη της τὴ ζωὴ οἱ βομβαρδισμοὶ τοῦ πολέμου; Οὔτε ἤθελα νὰ μάθω (ἢ Τζένιφερ σταμάτησε νὰ μὲ χαϊδεύει πάνω σὲ μιὰ στιγμή ἐρωτικῆς κορύφωσης προκειμένου νὰ ἀναστοχαστεῖ) πὼς τὸ φάντασμα ὑπῆρχε μέσα σὲ κάθε φωτογραφία ποὺ ἐμφάνιζε στὸ σκοτεινὸ θάλαμο, καὶ δὲν θυμόμουν τὴ σκηνὴ ποὺ τῆς ἄρεσε στὴν ταινία *Τὰ φτερά τοῦ ἔρωτα* (ποὺ τὴν εἶχαμε δεῖ πρόσφατα μαζί) ὅπου ὁ ἓνας ἀπὸ τοὺς ἀγγέλους λέει πὼς θέλει «νὰ περάσει στὴν ἱστορία τοῦ κόσμου», ἀλλὰ τώρα, εἶπε, ἤθελε νὰ εἶμαι ἐγὼ τὸ φάντασμα ποὺ θὰ περνοῦσε μέσα της.

Κάναμε ἄγριο σέξ καὶ στὴ συνέχεια ἄρχισα νὰ πονᾶω στ' ἀλήθεια. Ἦταν ὀλοφάνερο πὼς κάτι δὲν πῆγαινε καλά μὲ τὸ ἰσχίό μου, ποὺ δὲν εἶχε μελανιάσει καθόλου.

Μεῖναμε ξαπλωμένοι, καὶ μὲ τὴ συζήτηση τελειώσαμε τὸ μπουκάλι μὲ τὸ κρασί. Μετὰ ἀπὸ λίγο ἡ Τζένιφερ μὲ ρώτησε τί θὰ ἤθελα περισσότερο στὴ ζωὴ.

«Θὰ ἤθελα νὰ δῶ ξανά τὴ μητέρα μου».

Δὲν ἦταν καὶ τόσο ἐρωτικὴ αὐτὴ ἡ ἀπάντηση, ἀλλὰ ἤξερα πὼς θὰ ἐνδιέφερε τὴν Τζένιφερ.

«Τότε μᾶλλον πρέπει νὰ τὴν ἐπισκεφτεῖς».

«Τὸ ξέρεις πὼς ἔχει πεθάνει».

«Πήγαινε στὸ πατρικό σου στὸ Μπέθναλ Γκρίν κι ἔπειτα μοῦ λές».

Εἶχε βρεῖ ἓνα κομμάτι κάρβουνο καὶ ἰσοροποῦσε ἓνα φύλλο χαρτί πάνω στὰ γυμνά της μπούτια.

«Βλέπω λιθόστρωτα δρομάκια καὶ ἓνα πανεπιστήμιο γοθτικοῦ ρυθμοῦ», εἶπα.

Τὸ χέρι της δὲν μετακινήθηκε πάνω στὸ χαρτί.

«Νόμιζα πὼς θὰ σχεδιάζεις κάτι».

«Ἐρεῖς, δὲν ὑπάρχει πανεπιστήμιο γοθτικοῦ ρυθμοῦ στὸ Μπέθναλ Γκρίν. Προτιμῶ νὰ σχεδιάσω τὴ μητέρα σου παρὰ ἓνα κτήριο. Σοῦ λείπει περισσότερο ἀπὸ τὸν πατέρα σου;»

Ἦταν δύσκολο νὰ ἐμπλακεῖ κανεὶς σὲ συζήτηση μὲ τὴν Τζένιφερ Μορό. Ἀκούσαμε τὴν ἐξώπορτα νὰ κλείνει μὲ βρόντο.

«Αὐτὴ θὰ εἶναι ἡ Κλόντια». Ἡ Τζένιφερ ἔβαλε τὸ χέρι μου στὸ μέσον τοῦ χαρτιοῦ καὶ πέρασε τὸ κάρβουνο γύρω ἀπὸ τὸ περίγραμμα τῶν δαχτύλων μου. Τὸ δωμάτιό της ἦταν δίπλα στὴν κουζίνα καὶ ἀκούγαμε τὴν Κλόντια νὰ γεμίζει τὸ βραστήρα μὲ νερό.

Ἦμουν ξαπλωμένος ἀνάσκελα κι ἔβλεπα ἓνα μπουκέτο ἀπὸ ἀνθισμένες τσουκνίδες πάνω στὸ πράσινο μεξικάνικο γραφεῖο τῆς Τζένιφερ στὴ γωνία τοῦ δωματίου (φτιαγμένο ἀπὸ ἀγριαψιθιά ἢ κάτι ποῦ ἤχοῦσε δυσοίωνα), τὸ διαβατήριό της καὶ μιὰ στοίβα ἀσπρόμαυρες φωτογραφίες. Ἦθελα νὰ πῶ στὴν Τζένιφερ πὼς τὴν ἀγαποῦσα, ἀλλὰ σκέφτηκα πὼς ἴσως αὐτὸ νὰ τὴν ἀπομάκρυνε ἀπὸ μένα.

Ἡ πόρτα τοῦ δωματίου ἀνοίξε ἀπότομα τρίζοντας. Ἡ Κλόντια, ἡ ὁποία πάντοτε ἔβαζε φύκια νὰ μουλιάζουν στοὺς νεροὺς τῆς νύχτας, ἦταν γυμνή ἐπειδὴ θὰ ἔμπαινε στὴ σάουνα, μὲ μιὰ ροζ πετσέτα τυλιγμένη γύρω ἀπὸ τὸ κεφάλι της. Χασμουριόταν, ἀργά, ὑπερβολικά, μαχμουρλίδικα, λὲς κι ὁλόκληρος ὁ κόσμος τὴν ἔκανε νὰ πλήττει θανάσιμα, μὲ τὸ ἓνα χέρι σηκωμένο πάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι της ἐνῶ τὸ ἀριστερὸ ἀκουμποῦσε στὴν ἐπίπεδη μαυρισμένη κοιλιὰ της.

Ρώτησα τὴν Τζένιφερ Μορὸ ἂν ἦταν πρόθυμη νὰ μὲ παντρευτεῖ. Ἐκείνη τὴ στιγμή ἔνιωσα σὰν νὰ εἶχα κάνει τὴ διάσπαση τοῦ ἀτόμου. Ἐγείρε μπροστὰ καὶ ἀκολούθησε τὸ βλέμμα μου.

«Ἐέρεις, νομίζω πὼς ἐμεῖς τελειώσαμε, Σαούλ. Ἄς τὸ τερματίσουμε ἐδῶ, θὰ σοῦ στείλω τὶς φωτογραφίες ἀπὸ τὴν Ἀμπεῖ Ρόουντ. Σοῦ εὐχομαι νὰ περάσεις καλὰ στοὺς Ἀνατολικὸ Βερολίνο. Ἐλπίζω νὰ μὴν ἔχεις προβλήματα μὲ τὴ βίβλα σου».

Ἐάπλωσε δίπλα μου κι ἔβαλε τὸ πηλὴκιο πάνω στοὺς πρόσωπό της, ὥστε νὰ μὴν εἶναι ὑποχρεωμένη νὰ μὲ κοιτάζει.

Σηκώθηκα ἀπὸ τὸ κρεβάτι, ἐλαφρῶς μεθυσμένος, κι ἔκλεισα τὴν ξεχαρβαλωμένη πόρτα τοῦ δωματίου, σκοντάφτοντας στοὺς ἄδειο μπουκάλι ἀπὸ τὸ κρασί πού εἶχαμε πετάξει στοὺς γδαρμένο πάτωμα.

«Τὸ λευκὸ κοστούμι σου εἶναι στὴν καρτέκλα», εἶπε. «Θὰ μπορούσες νὰ ντυθεῖς γρήγορα; Πρέπει νὰ βιαστῶ νὰ πάω στὸν σκοτεινὸ θάλαμο στοὺς κολέγιο, πρὶν τὸν κλείσουν γι' ἀπόψε».

Εἶχα ἀγοράσει τὸ κοστούμι στοὺς Laurence Corner,

τὸ κατάστημα μὲ τὶς στρατιωτικὲς στολὲς στὴ Γιούστον Ρόουντ. Ἐκεῖ εἶχαν βρεῖ καὶ οἱ Μπίτλς τὰ σακάκια ποὺ φοροῦσαν στὸ ἄλμπουμ τοὺς *Sergeant Pepper*, ποὺ εἶχε κυκλοφορήσει τὴ δεκαετία τοῦ '60. Νομίζω πῶς τὸ λευκὸ κοστούμι μου ἦταν μιὰ στολὴ τοῦ Ναυτικοῦ, ταιριαστὴ γιὰ τὴν πρόταση γάμου ποὺ εἶχα μόλις κάνει, παρότι εἶχε πάει ἄπατη. Εἶχα ναυαγήσει ἀνάμεσα στὰ ἄδεια ὄστρακα μὲ τὶς πριονωτὲς αἰχμηρὲς ἄκρες, ἐνῶ εἶχα ἀκόμα τὴ γεύση τῆς Τζένιφερ Μορὸ στὰ δάχτυλά μου καὶ στὰ χεῖλη. Ὅταν κούρνιασα δίπλα τῆς στὸ κρεβάτι καὶ τὴ ρώτησα τὸ λόγο ποὺ εἶχε τόσο ἀπτότομα θυμώσει μαζί μου, δὲν φάνηκε νὰ ξέρει, νὰ καταλαβαίνει, ἀλλὰ οὔτε καὶ νὰ ἐνδιαφέρεται. Ἦταν ἤρεμη, μᾶλλον ψυχρὴ, καὶ θεώρησα πῶς πρέπει νὰ τὸ σκεφτόταν αὐτὸ ἐδῶ καὶ καιρό.

«Ἐντάξει, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, δὲν μὲ ρώτησες οὔτε μιὰ φορὰ γιὰ τὴ δουλειά μου».

«Τί ἐννοεῖς;» Τώρα εἶχα βάλει τὶς φωνές. «Ἐδῶ εἶναι τὰ ἔργα σου, εἶναι στοὺς τοίχους σου, εἶναι ἐκεῖ κι ἐκεῖ». Ἔδειξα τὰ δύο κολάζ ποὺ ἦταν κολλημένα στὸν τοῖχο τοῦ δωματίου τῆς. Τὸ ἓνα ἦταν μιὰ ἀσπρόμαυρη μεγεθυσμένη φωτογραφία τοῦ προσώπου μου σὲ προφίλ, κρεμασμένη πάνω ἀπὸ τὸ κρεβάτι σὰν εἰκόνισμα. Εἶχε τονίσει τὸ περίγραμμα τῶν χειλιῶν μου μὲ κόκκινο μαρκαδόρο καὶ εἶχε γράψει τὶς λέξεις *MH ME ΦΙΛΑΣ*.

«Βλέπω τὰ ἔργα σου ὅλη τὴν ὥρα», συνέχισα φωνάζοντας. «Τὰ σκέφτομαι καὶ σκέφτομαι κι ἐσένα. Ἐνδιαφέρομαι».

«Ὡραῖα, ἐφόσον ἐνδιαφέρεσαι τόσο πολὺ, πάνω σὲ τί ἐργάζομαι αὐτὴ τὴν ἐποχὴ;»

«Δὲν ξέρω, δὲν μοῦ ἔχεις πεῖ».

«Δὲν μ' ἔχεις ρωτήσει. Γιά πές μου, τί εἶδους κάμερα χρησιμοποιοῦ;»

Ἦξερε πὼς δὲν εἶχα ἰδέα. Ἄλλὰ οὔτε ἡ Τζένιφερ εἶχε δείξει ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν κομμουνιστικὴ Ἀνατολικὴ Εὐρώπη. Ἐννοῶ, δὲν εἶχε ζητήσει νὰ δεῖ τὴ λίστα μὲ τὰ βιβλία ποὺ διάβαζα, ἀλλὰ ἐγὼ δὲν τῆς κρατοῦσα κακία γι' αὐτό.

«Ἄ, μάλιστα», εἶπα, «πῆρες τὸ ἀρνητικὸ μιᾶς φωτογραφίας μου, τὸ κόλλησες στὸν ὤμο σου, κάθισες στὸν ἥλιο, ἔπειτα τὸ ἀφαίρεσες κι ἔτσι ἀπόκτησες κάτι σὰν τατουάζ, εἶχες ἐμένα πάνω στὸ δέρμα σου».

Γέλασε. «Πάντα ὅλα σχετίζονται μ' ἐσένα, ἔ;»

Καὶ ἦταν ὄντως ἔτσι. Στὸ κάτω κάτω ἡ Τζένιφερ Μορὸ μὲ φωτογράφιζε συνεχῶς.

Ὅταν ἀνοιξε καὶ πάλι ἡ πόρτα τῆς κρεβατοκάμαρας, ἡ Κλόντια ἔτρωγε μ' ἓνα τεράστιο κουτάλι βραστὰ φασόλια ἀπὸ κονσέρβα.

«Τζένιφερ» —τώρα τὴν παρακαλοῦσα— «συγγνώμη. Μετὰ τὸ θάνατο τοῦ πατέρα μου παλεύω νὰ βγάλω τὴ μέρα».

Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ τῆς πόρτας ἀκούγαμε τὸ βραστήρα νὰ σφυρίζει.

«Ἐέρεις», εἶπε καὶ πετάχτηκε ἀπὸ τὸ κρεβάτι γιὰ νὰ ξανακλείσει μὲ βρόντο τὴν πόρτα, «μιὰ γκαλερίστα ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴ ἦρθε στὸ στούντιό μου καὶ ἀγόρασε δύο φωτογραφίες μου. Μοῦ πρόσφερε παραμονὴ σ' ἓνα κέντρο καλλιτεχνῶν στὸ Κέιπ Κόντ, στὴ Μασαχουσέτη, ἀμέσως μόλις πάρω τὸ πτυχίο μου».

“Ὡστε γι’ αὐτὸ ἦταν τὸ διαβατήριό της πάνω στὸ γραφεῖο της.

«Συγχαρητήρια», εἶπα λυπημένα.

“Ἔδειχνε τόσο ἐνθουσιασμένη, τόσο νέα ἀλλὰ καὶ μοθηγή. Ἡμασταν μαζί ἕνα χρόνο περίπου, ἀλλὰ ἤξερα πὼς εἶχα βρεῖ τὸν ἄνθρωπό μου. Κατ’ ἀρχάς, ἡ συμφωνία ποὺ εἶχε κάνει μαζί μου ἡ Τζένιφερ Μορό (Γάλλος πατέρας, Ἀγγλίδα μητέρα, γεννημένη στὸ Μπέκενχαμ τοῦ Νότιου Λονδίνου) ἦταν πὼς ἐκείνη μποροῦσε νὰ ἐγκωμιάζει τὴ θεσπέσια ὁμορφιά μου (ὅπως τὸ εἶχε θέσει) μὲ ὅποιον τρόπο ἤθελε, τὸ σχῆμα τοῦ κορμιοῦ μου, τὰ «ἐντονα γαλάζια μάτια μου», ἀλλὰ ἐγὼ δὲν θὰ ἔπρεπε ἐπ’ οὐδενὶ νὰ σχολιάσω τὸ δικό της σῶμα, ἢ νὰ ἐκφράσω τὸ θαυμασμό μου γι’ αὐτό, παρὰ μόνον μὲ ἀγγίγματα. Ἔτσι μόνον ἤθελε νὰ μαθαίνει τὰ αἰσθήματά μου καὶ τίς σκέψεις μου γιὰ κείνη.

Ἡ Κλόντια εἶχε σβήσει τὸν θορυβώδη βραστήρα. “Ὅταν κοίταξα ξανά στὸν τοῖχο, πρόσεξα μιὰ φωτογραφία τῆς Σάνβι κολλημένη πάνω στὸν ἐτοιμόροπο σοβά. Τὸ ὑπόγειο διαμέρισμα ἦταν ὑγρὸ καὶ κάποιου εἶδους μύκητες σέρνονταν σὰν μεθυσμένα μυρμηγκία στοὺς τοίχους τοῦ δωματίου τῆς Τζένιφερ. Στὴ φωτογραφία, ἡ Σάνβι ἦταν ξαπλωμένη στὸ πλάι, καταϊδρωμένη μέσα στὴ σάουνα. Διάβαζε ἕνα βιβλίο, στὴν ἀριστερὴ ρώγα τοῦ στήθους της ἦταν περασμένος ἕνας μικρὸς χρυσὸς κρικός.

«Ὡρα νὰ πηγαίνεις, Σαούλ. Δὲν ξέρω γιατί εἶσαι ἀκόμα ἐδῶ».

Ἡ Τζένιφερ φόρεσε ἕνα κιμονὸ μ’ ἕνα δράκο κεντημένο στὴν πλάτη κι ἔπειτα ἔχωσε τὰ πόδια της μέσα

στ' αγαπημένα της σανδάλια, πού ήταν φτιαγμένα από λάστιχα αυτοκινήτων.

Στην πραγματικότητα, με πετοῦσε ἔξω.

Πέρασα κάμποση ὥρα παλεύοντας με τὸ μάνταλο τῆς ἐξώπορτας. Ποτέ δὲν μποροῦσα νὰ μπῶ ἢ νὰ βγῶ ἀπὸ κείνη τὴν πόρτα· εἶχα δεῖ τὴν Τζένιφερ καὶ τὴν Κλόντια νὰ πηδᾶνε ἀπὸ πάνω τὶς μέρες πού εἶχαν καθυστερήσει στὸ μάθημα. Ἡ ἄλλη συγκάτοικός τους, ἡ Σάνβι, δὲν εἶχε κανένα πρόβλημα με τὸ μάνταλο ἐπειδὴ ἦταν ὑπομονετικῆ, ἀλλὰ ἡ Τζένιφερ ἔλεγε πὼς αὐτὸ ὀφειλόταν στὸ γεγονός ὅτι εἶχε πτυχίό στὰ Ἀνώτερα Μαθηματικά καὶ γνώριζε πολλὰ γιὰ τὸ ἄπειρο τοῦ χρόνου.

Ὁ ἥλιος τοῦ ἀπομεσήμερου ἔπεφτε ἀνελέητος στὰ μάτια μου. Στὰ ἔντονα γαλάζια μάτια μου. Γύρισα ἀπὸτομα καθὼς εἶχα διαισθανθεῖ πὼς ἡ Τζένιφερ ἦταν ἐκεῖ καὶ με παρακολουθοῦσε. Καὶ ὄντως με παρακολουθοῦσε. Μὲ τὴν κάμερα στὸ χέρι. Στεκόταν στὴν ἐξώπορτα, φοροῦσε τὸ κιμονό της με τὸ δράκο καὶ τὰ σανδάλια ἀπὸ λάστιχα αυτοκινήτων, ξαναμμένη ἀκόμη ἀπὸ τὸν ἔρωτα πού εἶχε κάνει μαζί μου, τὸ ἀριστερό της χέρι νὰ φαχουλεύει κάτι νὰ βρεῖ μέσα στὶς μεταξωτὲς τσέπες της, μᾶλλον τὶς καραμέλες ζελεδάκια πού εἶχε πάντοτε ἐκεῖ μέσα. Ἡ κάμερά της στόχευε ἐμένα. Καθὼς περιστρεφόταν καὶ πατοῦσε τὸ κλίκ, εἶπε, μᾶλλον θεατρνίστικα: «Ἄντιο, Σαούλ. Θὰ εἶσαι πάντοτε ἡ μούσα μου».

Γιὰ μιὰ στιγμή νόμισα πὼς θὰ ἔριχνε καὶ σ' ἐμένα ἓνα ζελεδάκι, ὅπως συνηθίζουν νὰ ρίχνουν διάφορα οἱ θηριοδαμαστὲς τοῦ τσίρκου στὰ ζῶα τῶν παραστάσεων μόλις περάσουν μ' ἓνα ἄλμα μὲς' ἀπὸ ἓνα φλεγόμενο τσέρκι.